

עין משפט
גור מצוה

פו:

ביצד צולין פרק שביעי פסחים

מסורת הש"ס

י"ח א מ"י שס ה"ג :
י"ב ב טו"ט ח"ט ס'
קט פ"ה :
: ג טו"ט ח"ט ס' גג
ד טו"ט טו :
י"ב ד טו"ט ח"ט ס'
קט פ"ה :
י"ב א ו ז מ"י ט"ט מה"ל
קט פ"ה ו :

רבינו הגאון

י"ל י"ח נאכל בשתי
דבורות ת"ל יאכל.
ו-מסרין במאי פלגי רבי
י"ד סבי י"א למסורת
י"ג כתיב בבית אחר יש
רוח לואכל לאוכלו
רוח אכל קא מוזיר וחנא
ל"א יאכל אוחו יאכל
בקיטת אחר כלבד ולא
בגז מקומות ורבי שמעון
כ"ד יש אם למקרא יאכל
ק"א"ם על הפסח קא
כ"ה רחמנא רחמנא
בבית אחר ולא בשתי
חבורות אבל חבורה אחת
בשני מקומות רשאין.
ר"י יאכל לך כרבי יהודה
דמתן סתמא כותיה. נפצא
שיערא בימינו ונחפרו
חשיב לחד, וחשיב לחד
גזירי כשתי חבורות בספת
אחר. וכן אם היה שני
חבורות כל אחת בספת
שהי נסתלקה מחיצה
שנייה ותערבו כאלו
כאי אלו לתוך אלו והיו
ליתך אלו. ופשוט הן.
הכלת הופכת את פניה
ואכלת. פי' פניו שהיא
בישה לאכל. זה הונא
כדאיקלע לבי רב נחמן בר
רבי אמרי ליה מה שכן,
אמר ליה רב הונא בני חבורה
נכנסין בשלשה בישיבה
ויוצאין אפי' באחד. פי' שני
בני חבורה נכנסו על
הפסח ובאו מקצת מהן
בעת שדרך בני אדם להכנס
ולאכל הפסח ושגרו
היראלה, פי' דיאלא נון
השמש שהיה השמש
שליך וחפש אחריה אחר
הנשארין מבני חבורה ולא
מצאם. אפי' אם לא
נתקבצו סבל בני החבורה
וכאי אלא שלשה כלבד,
אובלין את הפסח הונא.
ואין עירוב להמין להם
עד שיבואו כיון שנחאחו
לביטא מרוב בני אדם כולם.
אבל פחות משלשה לא
יאכלו אלא ימתנו עד
שיבואו שאר בני החבורה
זה יין הנכנסין. אבל זה
היו מקובצין כולן וראו
מקמתן למקצתן ויצאו
ונתחאחו יתר מן השיעור
שאכרו, והדר בא דיאלא
ולא מצאם. אפילו לא
נשארו סבל בני חבורה אלא
אחד. כגון שהיו שם כולם

ומר סבר יש אם לאפקרא. וא"ת והא שמעינן ליה לרבי שמעון
בפ"ק דקדושין (דף י"ח:) דלית ליה יש אם למקרא ולמסורת
דדריש כנגדו בה כנגדו בה דלן אדם מוכר את בתו לשפחות אחר
אימות ולא יזלישית אחר שפחות י"ל דהתם לא סתרי אהדי ויכול
לדרוש שניהם אכל הכא דליכא
למירדש אלא חד דריש מקרא וכן
בפ"ק דסנהדרין (דף ד') והא דלמך
לעיל (דף פ"ה.) המוליא בשר פסח
מחבורה לחבורה הרי הוא בלא מעשה
אחי אפילו למאן דלמך פסח נאכל
בשתי חבורות דלמך שמתקן ולקחו
כל חבורה חלקה אסור להוליא חלק
חבורה זו לחבורה אחרת:

והכללה הופכת פניה. אליטריך
לשמעיעין דלא משבינן
כשמי מקומות אש"פ שאלה מקצת
סעודה בלא הפיכת פניה י' נמי
קמ"ל דחייבת להפוך פניה כדלמך
נגמלא כלה נתן:

אין מסרבין ארו. אמאי דמיכי
אפוריא לא שייך למימר משום
דלן מסרבין דשיבת פוריא דבר
גסות ושררה הוא ולא היה לו לישב
אזי לאו משום כל מה שאמר בעל
הבית עשה: (א) נכנסין בני ב'.
פירש ר"מ חבורה שגמנו על הפסח
ובאו מקצת מהן בעת שדרך בני
אדם לאכול ושגרו הדיילא פי' שמש
לחפש אחריהם ולא מלאן אם
ותקבצו רק שלשה אוכלין את הפסח
ואין עליהן להמתין עד שיבואו
כולם אכל פחות משלשה לא אכל
אם היו מקובצין יחד וילאו ונתחאחו
והדר בהו דיילא ולא מלאן אפילו
לא נשארו רק אחד מהם אין לריך
להמתין עד שהיו שם וילאו:

אמר רבינא ונותן דמיס.
האכל פסח וליה הלכתא
כוותיה והי"מ דעל צעידתא דעיילי
אינשי והדר בהו דיילא:

הדרן עלך ביצד צולין

אמרי ליה לא סבר לה מר השותה כוסו בבת אחת הרי זה גרגרן אמר להו
הלא אמרי בבוסך קמן וייןך מתוך וכריסי רחבה אמר רב הונא י"בני חבורה
נכנסין בשלשה ויוצאין אפילו באחד אמר רבה יהוא דעייל בעידנא דרגלי
למייל והוא דרגש בהו דיילא אמר רבינא ונותנן שכר דמים וצריך האחרון
להוסיף דמים ולית הלכתא כוותיה:

הדרן עלך ביצד צולין

שיפלו צו: ושתיי כפרי וימי. הפסיק צו: ולא אהדר אפייה. לגד אחר אלא שמה לעיניהן: בעל פהם אלא. מתקנתו כן קוראין לי
רב הונא: מ"ע כי אמרי לך מיכ אפוריא איסיבת. ולא יצתה על גבי קרקע ולא על גבי ספסל ולהכי בעו ליה שלא היה מנהגם כן
ותמיהא להו: כל מה שאמר לך בעל הבית עשה. מתימא הוא במסכת דרך ארץ (בפרק בן עוזי) (ד"ה רנה פ"ה): מסרבין לקטן. מלקבל
דבריו עד שיפלו צו: ואין מסרבין לגדול. שכן במלאכיס שאמרו לגרסה כן מעשה (בראשית יח) ולא סירבו צו וללוט אמרו כי ברחוב
לנין עד ויפלו כס מאד (סס יט): כלה הופכת פניה סון. ואין דרך האיש להפוך פניו: רבי ישמעאל בר רבי יוסי כריסו רחבה הואי
כדלמרינן בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף פ"ד): בני חבורה. לאו בפסח קאי: בני חבורה. שמש המשמש בעבודתן נכנסין בשלשה להסב
ואם צא יחד או שנים והסבו אין על השמש לשמש עליהו: ויואלין באחד אחד. כל מי שסיים אכילתו קודם אס צא לנאח יאל ואע"פ שקשה
לשמש לשבת היחידים הנשארים: והוא דעייל צעידתא דעיילי אינשי. שאין האחרון מאריך יותר משעת סעודת האחרים וגם כניסתן לא
ימהרו להסב כדי לאחר השמש עד ומן גמר שעת סעודה: והוא דרגש בהו דיילא. שהודיעו לשמש שזה דרכן לנאח אחד אחד לפי טעורח
הוא לו לשמש היחידים: ולריך האחרון להוסיף דמים. לשמש:

הדרן עלך ביצד צולין

יכול יהא. עיקרו של פסח נאכל בשתי חבורות: ס"ל בבית אחד יאכל.
וקסבר יש אם למקרא. יאכל אפסח קאי ולא אגברי כלומר עיקר
מתלת אכילתו מהא בחבורה אחת ולא יתחלק לשתי חבורות אכל
גברא אי בעי קאי מהכא ואזיל ואכיל הכא דלא קפיד רחמנא אלא
אעיקר מתלת אכילה מדקרינן יאכל
אפסח ולא יאכל אגברא. ואני שמעתי
חילוף ר' יהודה סבר יש אם למקרא
בבית אחד ולא בשני מקומות ור"ש
סבר יש אם למסורת שמסר אונקלוס
הגר בחבורה חדא ימאלל אכל אשני
מקומות לא קפיד וקשה לי לאומרו
דלא שמעתי מסורת מה מעולם ועוד
דקיימא לן דר' שמעון יש אם למקרא
ס"ל בשמעתא קמייתא דסנהדרין ו)
ועוד לישנא דברייתא דיקא כוותי
דגבי חבורות נקט פסח נאכל וגבי
נקט שתי חבורות אובלין אוחו וגבי
מקומות נקט האוכל אוכל ולא נקט
פסח נאכל הלך כי דרשינן בבית
אחד יאכל במקרא אפסח משמע
למעוטי חבורות וכי דרשינן יאכל
אגברי משמע למעוטי מקומות:
ונפרסה מחילה צניין גרסינן. היו
יושנין חבורה אחת ואובלין פסח אחד
ונפרסה מחילה צניין ועשאו שני
חבורות לדברי האומר פסח נאכל
בשתי חבורות גומרין אכילתן ואע"ג
דמאן דאית ליה פסח נאכל בשתי
חבורות אסור לאדס לאכול בשני
מקומות הכא לא נעשה לכל חבורה
וחבורה מקומם במקום אחד שהי
אינו רואה איר שלא ראה עד עכשו
ואין כאן מקום חדש: היו יושנין.
ב' חבורות בשני בתים ואכלו שם
ספסיהם ונסתלקה המחילה יש כאן
איר חדש ונעשה לכל חבורה במקום
אחר והוו ליה לאוכלים במקום
הראשון ובשני הלך לדברי האומר
אין האוכל אוכל בשתי מקומות אין
אוכלים: פשיע ליה מפשע. אורחה כמו
לשמועה זו פשוטה ומפורשת כמו
שאמרני שעשית מחילה עושה אותן
שתי חבורות וסילוק מחילה עושה
אותן שני מקומות ולא מספקא ליה
בה מדי: מ"ע. למה לה להפוך
פניה ומאי אורחה בהכי: מפני שהיא
בושה. לאכול לעיני האנשים על ידי
שמתקלן בה: י"ב. ומטה מקום
הסב חשונין היא והקטנים יושנין
על גבי ספסלן וניהג עלמנו בחשיבות:
קבליה כחד וימנא. ולא סריב עד

יכול יהא נאכל בשתי חבורות ת"ל בבית
אחד יאכל במאי קמיפלגי רבי יהודה סבר יש
אם למסורת ור' שמעון סבר י"יש אם למקרא
היו יושנין ונפרסה מחיצה ביניהם לדברי
האומר פסח נאכל בשתי חבורות אובלין
לדברי האומר אין הפסח נאכל בשתי
חבורות אין אובלין היו יושנין ונסתלקה
מחיצה ביניהן לדברי האומר האוכל אוכל
בשני מקומות אובלין לדברי האומר אין
האוכל אוכל בשני מקומות אין אובלין יתיב
רב כהנא קא פשיט ליה מפשטא א"ל רב אשי
לרב כהנא ותיבעי לך איבעיא סילוק מחיצה
ועשיית מחיצה מה היו כב' מקומות וכת'
חבורות דמי או לא א"תיקו: הכלה הופכת את
פניה וכו': מ"ט א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן
מפני שהיא בושה רב הונא בריה דרב נתן
איקלע לבי רב נחמן בר יצחק אמרו ליה
מה שמך אמר להו רב הונא אמרו יתיב מר
אפוריא יתיב יהבו ליה כסא קבליה בחד
זימנא ושתייה בתרי זימני וילא אהדר אפיה
אמרו ליה מ"ט קרית לך רב הונא אמר להו
בעל השם אני מ"ט כי אמרו לך נתיב
אפוריא יתבת אמר להו יכל מה שיאמר לך
בעל הבית עשה וי"ח (וחין מצא) מאי טעמא
כי יהבי לך כסא קבלת בחד זימנא אמר
להו מסרבין לקטן יואין מסרבין לגדול מ"ט
אשתייה בתרי זימני אמר להו דרתניא
יהשותה כוסו בבת אחת הרי זה גרגרן שנים
דרך ארץ שלשה מנסי הרוח מאי טעמא לא
אהדרת אפך אמר להו כלה הופכת פניה
תנן ר' ישמעאל ברבי יוסי איקלע לבי רבי
שמעון ברבי יוסי בן לקוניא יהבו ליה כסא
קבליה בחד זימנא ושתייה בתרי זימנא

הדרן עלך ביצד צולין

אמרי ליה לא סבר לה מר השותה כוסו בבת אחת הרי זה גרגרן אמר להו
הלא אמרי בבוסך קמן וייןך מתוך וכריסי רחבה אמר רב הונא י"בני חבורה
נכנסין בשלשה ויוצאין אפילו באחד אמר רבה יהוא דעייל בעידנא דרגלי
למייל והוא דרגש בהו דיילא אמר רבינא ונותנן שכר דמים וצריך האחרון
להוסיף דמים ולית הלכתא כוותיה:

הדרן עלך ביצד צולין

אמרי ליה לא סבר לה מר השותה כוסו בבת אחת הרי זה גרגרן אמר להו
הלא אמרי בבוסך קמן וייןך מתוך וכריסי רחבה אמר רב הונא י"בני חבורה
נכנסין בשלשה ויוצאין אפילו באחד אמר רבה יהוא דעייל בעידנא דרגלי
למייל והוא דרגש בהו דיילא אמר רבינא ונותנן שכר דמים וצריך האחרון
להוסיף דמים ולית הלכתא כוותיה:

הדרן עלך ביצד צולין

שיפלו צו: ושתיי כפרי וימי. הפסיק צו: ולא אהדר אפייה. לגד אחר אלא שמה לעיניהן: בעל פהם אלא. מתקנתו כן קוראין לי
רב הונא: מ"ע כי אמרי לך מיכ אפוריא איסיבת. ולא יצתה על גבי קרקע ולא על גבי ספסל ולהכי בעו ליה שלא היה מנהגם כן
ותמיהא להו: כל מה שאמר לך בעל הבית עשה. מתימא הוא במסכת דרך ארץ (בפרק בן עוזי) (ד"ה רנה פ"ה): מסרבין לקטן. מלקבל
דבריו עד שיפלו צו: ואין מסרבין לגדול. שכן במלאכיס שאמרו לגרסה כן מעשה (בראשית יח) ולא סירבו צו וללוט אמרו כי ברחוב
לנין עד ויפלו כס מאד (סס יט): כלה הופכת פניה סון. ואין דרך האיש להפוך פניו: רבי ישמעאל בר רבי יוסי כריסו רחבה הואי
כדלמרינן בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף פ"ד): בני חבורה. לאו בפסח קאי: בני חבורה. שמש המשמש בעבודתן נכנסין בשלשה להסב
ואם צא יחד או שנים והסבו אין על השמש לשמש עליהו: ויואלין באחד אחד. כל מי שסיים אכילתו קודם אס צא לנאח יאל ואע"פ שקשה
לשמש לשבת היחידים הנשארים: והוא דעייל צעידתא דעיילי אינשי. שאין האחרון מאריך יותר משעת סעודת האחרים וגם כניסתן לא
ימהרו להסב כדי לאחר השמש עד ומן גמר שעת סעודה: והוא דרגש בהו דיילא. שהודיעו לשמש שזה דרכן לנאח אחד אחד לפי טעורח
הוא לו לשמש היחידים: ולריך האחרון להוסיף דמים. לשמש:

הדרן עלך ביצד צולין

הדרן עלך ביצד צולין

א) סנהדרין ד' וסו"ט ו'
קדושין י"ח י"ג (ס) וס"ו
מסכת סוטה מד' ד"ה
ואין. א) הב"ה סמן
ק"ע ס"ק י"ד העיקר
חזן מלא י"ח פי' על זה
כס הכ"ח יבסס שמי'
ע"ש י"ב הש"ה בשם
ל"ה ע"ב בשם ר' אשי
הכנה ע"ש דגרסאס חזן
מלא וע"ע נחשו"ש אגדות,
ד' ומס' ד"ה ר"ה כפ"ו
ושם איתא כשהוא דבר
בשמות. ס) גסן ט"ה
כ"ה. ו) גפרון ע"ד ד"ל
מנאי פי' מוליא זו בלתי
ע"ש. ו) דף ד' ג' א' ו"ל
ולא לשפחות אחר שפחות
ר"מ. ט) וס"ד ל"ה ט"א
תמנא.

הגרות הב"ח
(א) יוספיה דיה נכנסין
ודיה אמר דה"א:

גליון הש"ס
נפלא רבי ישעאי ב"ב
י"ב. כירושלמי ספ"ג
דמפסרי איתא ר"ה ברי"ס:

מוסף רש"י
ת"ל בבית אחד יאכל.
ומתרגמין כמסורה חדא
יאכל וע"ר ח"א י"ש אם
למסורת. מה שמקרא
כסן על מינה למשה חזן
לירושלמי אלא לפי
המקרא ומכות י"א לו:
מה שכתב משה ומר
בפרי חזרה לשרא"ל היא
היא והעיקר ולא כמו
שהוא נקרא (סו"ה ו')
יש אם למקרא. אמר
קריא אלינן דהא עיקר
ההדרן ד' ד'
הדרן עלך ביצד צולין